

8. SINIF

T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük

4. Ünite

Atatürkçülük ve Çağdaşlaşan Türkiye

1. Halkçılık; bütün vatandaşların yasalar önünde eşit olmalarını, devlet imkânlarından eşit olarak yararlanmalarını esas alan ve her türlü ayrımcılığı reddeden Atatürk ilkesidir.

Buna göre aşağıdaki uygulamalardan hangisi Atatürk'ün halkçılık ilkesine göre hareket edildiğinin göstergesidir?

- A) Millî kültürün korunması ve geliştirilmesi
- B) Büyük yatırımların devlet tarafından gerçekleştirilmesi
- C) Dünyadaki bilimsel ve teknolojik gelişmelerin takip edilmesi
- D) Sosyal ve ekonomik alanda kadınlara erkeklerle aynı hakların sağlanması

2. Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun kabul edilmesinden sonra yabancı okullar Türkiye için bir sorun hâline gelmiştir. 1925 yılında bu okullarda;

- Tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi derslerinin Türk öğretmenler tarafından okutulması,
- Türk müfettişlerce denetlenmesi,
- Derslerde Türklük aleyhinde ifadelerin yer almaması

kararları alınmıştır.

Buna göre Türkiye'nin, yabancı okullar konusunda sergilediği tutumla aşağıdakilerden hangisini amaçladığı söylenebilir?

- A) Eğitim kalitesini artırmayı
- B) Kapatılmalarını sağlamayı
- C) Millî kültüre zarar verilmesini önlemeyi
- D) Laikliğe uygun eğitim yapılmasını sağlamayı

3. Atatürk'ün Osmanlı'nın son yenilmez pehlivanı Kurtdereli Mehmet Efendi'ye yazdığı mektuptan:

Seni cihanda büyük ün almış bir Türk güreşçisi olarak tanıdım. Parlak başarılarının sırrını şu sözlerle açıkladığını da öğrendim: "Güreşirken bütün milletimi arkamda hisseder ve milletimin şerefini korumak için herşeyi yapardım. Ve sanki bütün milletimin kuvvetinin yanımda olduğunu hissederdim." Bu dediğini en az yaptıkların kadar beğendim. Onun için senin bu değerli sözünün Türk sporcularına bir meslek ilkesi olmasını diliyorum.

Bu mektuba göre Atatürk Türk sporcularına aşağıdakilerden hangisini tavsiye etmektedir?

- A) Sporun yalnızca yeteneğe bağlı kalması gerektiğini
- B) Sporunun milli heyecan içinde yetişmesi gerektiğini
- C) Sporun sadece başarıyı esas alması gerektiğini
- D) Ata sporlarımızdan güreşe daha fazla önem verilmesi gerektiğini

4. Cumhuriyetçilik ilkesi; yönetim şekli olarak halk egemenliğini esas alan, yöneticilerin halk tarafından belli bir süre için seçilmesini sağlayan, cumhuriyet rejimini ön plana çıkaran ve bunu bir hayat felsefesi hâline getirmeyi amaçlayan Atatürk ilkelerinden birisidir.

Buna göre cumhuriyetçilik ilkesi için,

- I. Ülke yönetiminde tek kişinin egemenliğini reddeder.
- II. Halkın, yönetimde söz sahibi olmasını savunur.
- III. Seçimlerin belli aralıklarla yapılmasını öngörür.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

5. İstanbul Hükûmeti adına Tevfik Paşa, 17 Ekim 1922'de bana gönderdiği telgrafta kazanılan zaferin bundan böyle İstanbul ile Ankara arasında anlaşmazlık ve ikiliği ortadan kaldırdığını ve millî birliğimizi sağladığını yazıyordu. Yani Tevfik Paşa şöyle demek istiyordu: "Memlekette düşman kalmadı. O hâlde padişah yerindedir, hükûmet onun yanındadır. Millete düşen de bu makamların vereceği emirlere uymaktır. Böyle olunca da elbette birliğe engel bir şey kalmamış olur."

Tevfik Paşa, Mustafa Kemal'e çektiği bu telgrafta aşağıdakilerden hangisini yok saymıştır?

- A) Ülke bütünlüğü B) Millî egemenlik C) Millî bağımsızlık D) Millî kültür

6. Milliyetçilik ilkesi;

- Toplum ve devlet düzeni içerisinde inanç ve mezheplere saygılıdır.
- Sınıf ve zümre egemenliğini reddeder.
- Yer altı ve yer üstü kaynaklarının işletilmesinde ulusallaşmayı amaçlar.

Buna göre Atatürk'ün milliyetçilik ilkesinin;

- I. Laiklik,
- II. Devletçilik,
- III. Halkçılık

ilkelerinden hangileriyle ilişkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

7. Cumhuriyetçilik, devlet yönetiminde millî egemenliği ve millî iradeyi esas alan Atatürk ilkesidir. Bu ilkenin yönetim biçimi ve siyasi rejim olarak ifadesi cumhuriyettir.

Buna göre Atatürk'ün hangi sözü cumhuriyetçilik ilkesi bağlamında değerlendirilemez?

- A) Milletin saltanat ve hâkimiyet makamı yalnız ve ancak Türkiye Büyük Millet Meclisidir.
- B) Ben milletimin en büyük ve ecdadımın en kıymetli mirası olan istiklal aşkı ile dolu bir insanım.
- C) Artık hükûmet ile millet arasında geçmişteki ayrılık kalmamıştır. Hükûmet millet; millet hükûmettir.
- D) Efendiler; bu isim gereği bütün dünya bilmelidir ki artık Türkiye halkı hâkimiyetini hiçbir kişi ve makama veremez.

8. Atatürk'ün inkılap anlayışı; çağdaş uygarlığa ulaşma çabasıyla yapılan yeniliklere sahip çıkılmasını, bunların korunmasını ve yeni ihtiyaçlar doğrultusunda geliştirilmesini öngörür. Atatürk'ün anlayışına göre inkılap, bir noktaya varıp orada durmaz, sürekli'dir. Yaşam şartlarına ve çağın ihtiyaçlarına uygun biçimde gelişmeye açıktır.

Buna göre Atatürk'ün,

- I. "Vatan artık bayındır hâle getirilmek istiyor, zenginlik ve refah istiyor. İlim ve bilgi, yüksek medeniyet, hür fikir ve hür zihniyet istiyor! Bağımsızlık ve öz varlık, vatanın bu isteklerini tam olarak ve hızla yerine getirmek için esaslı ve ciddi bir şekilde çalışma emreder."
- II. "Din ve mezhep, herkesin vicdanına kalmış bir iştir. Hiç kimse hiç bir kimseyi, ne bir din ne de bir mezhebi kabul etmeye zorlayabilir."
- III. "Bizim milletimiz birbirinden çok farklı menfaatleri takip eden ve bu itibarla birbiriyle mücadele hâlinde bulunage-len çeşitli sınıflara sahip değildir."

sözlerinden hangileri inkılapçılık ilkesiyle ilişkilidir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III

9. Atatürk'e göre, Türk Devleti'nin dayandığı esaslar, tam bağımsızlık ve kayıtsız şartsız millî egemenliktir. Atatürk tam bağımsızlığı, "siyasi, mali, ekonomik, adli, askeri, kültürel kısaca her hususta bağımsızlık ve serbestlik" olarak tanımlamaktadır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi millî bağımsızlık doğrultusunda yapılanlardan biri değildir?

- A) Kapitulasyonların kaldırılması B) Büyük Millet Meclisinin açılması
C) Manda ve himayenin reddedilmesi D) Çok partili hayata geçiş denemeleri

10. Misak-ı İktisadi esaslarından bazıları şunlardır:

- Türk milleti tahribat yapmaz, imar eder. Bütün mesai, ekonomik yönden ülkeyi yükseltmek gayesine yönelmiştir.
- Türk vatandaşları kullandığı eşyayı mümkün mertebe kendi üretir. Çok çalışır, vakitte, servette ve ithalatta israftan kaçınır.
- Türkler hangi meslekte olursa olsun birbirlerini candan severler. Meslekler, zümre itibarı ile el ele vererek birlikler oluşturur.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Misak-ı İktisadi esaslarının amaçlarından biri değildir?

- A) Tasarruf bilincini geliştirmek
B) Kalkınmayı ithalat ile arttırmak
C) Millî üretime katkıda bulunmak
D) Meslek grupları arasında dayanışmayı sağlamak

11. Halkçılık, bireyler arasında hiçbir ayırım gözetmemek, kişilerin yasalar önünde eşitliğini benimsemek ve egemenliğin halka ait olduğunu kabul etmektir.

Buna göre halkçılık ilkesinin toplumda,

- I. Yönetime katılma
- II. Hiçbir kişi ya da gruba ayrıcalık tanımama
- III. Devlet imkânlarından eşit olarak faydalanabilme

hedeflerinden hangilerini gerçekleştirmeye yönelik olduğu söylenebilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

12. Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı, büyük sermaye ve ileri teknoloji gerektiren projelere, ham maddeleri yurt içinde üretilen ve üretililecek tesislere ve bu tesislerin kuruluş kapasitelerinin iç tüketimi karşılayabilecek düzeyde tutulmasına öncelik vermiştir. Bu dönemde 20 fabrikanın kurulması öngörülmüş ve dokuma, cam, kimya ve kâğıt sanayinde çok sayıda fabrika açılmıştır. Bu fabrikaların işletme ve yönetimleri Sümerbank'a verilmiş, madencilik ve enerji işlerini yönetmekle Etibank ve Maden Tetkik Arama Enstitüsü görevlendirilmiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı'nın uygulanma nedenlerinden biri olduğu söylenebilir?

- A) Ham madde ihtiyacını ithal ürünlerle karşılamak
- B) Ekonomide üretim açısından dışa bağımlılığı azaltmak
- C) Yatırımların özel sektör aracılığıyla gerçekleştirilmesini sağlamak
- D) Yer altı kaynaklarının yabancı sermaye eliyle çıkarılmasını teşvik etmek

13. "...Bizim toplumumuz için ilim ve fen lüzumlu ise bunları aynı derecede hem erkek ve hem de kadınlarımızın elde etmeleri gerekir... Bundan dolayı kadınlarımız ilim ve fen sahibi olacaklar ve erkeklerin geçtikleri bütün öğretim basamaklarından geçeceklerdir... Kadınlar toplum yaşamında erkeklerle birlikte yürüyerek birbirinin yardımcısı ve destekçisi olacaklardır."

Atatürk'ün 31 Ocak 1923 tarihli İzmir konuşmasıyla,

- I. Kadınların eğitime gereken önemin verilmesi
- II. Kadın-erkek eşitliğine yönelik adımların atılması
- III. Kadınların sosyal hayata aktif katılımının sağlanması

durumlarından hangilerini amaçladığı söylenebilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

14. Atatürk, İzmir İktisat Kongresi'nin açılış konuşmasında; "...Baylar, tarihimizi dolduran bunca başarının, zaferlerin veya yenilgilerin, sıkıntı veren büyük zararın ve yıkımların tamamı oluştukları devirdeki ekonomimiz ile doğrudan ilgilidir. Yeni Türkiye'mizi hak ettiği yüksek düzeye ulaştırmak için zaman kaybetmeden ekonomimize öncelikle önem vermek zorundayız. Çünkü günümüz bütünüyle ekonomi çağıdır." ifadelerini kullanmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi Atatürk'ün bu sözü doğrultusunda alınan kararlardan biri olamaz?

- A) Yabancı yatırımların engellenmesi
- B) Aşar vergisinin kaldırılması
- C) Özel girişimcilere kredi imkanı verilmesi
- D) Vergi sisteminin çağın gereklerine uygun düzenlenmesi

15. Aşağıda Atatürk'ün farklı zamanlarda kullandığı imzalar gösterilmiştir.

1921

1928

1934

Bu imzalardan hareketle,

- I. Yeni Türk Harfleri'nin kabulü,
- II. Soyadı Kanunu'nun kabulü,
- III. Ayrıcalık ifade eden lakapların kaldırılması

inkılaplarından hangilerinin gerçekleştirildiği söylenebilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

16. Bizim gözümüzde çiftçi, çoban, amele, tüccar, sanatkâr, doktor, kısacası herhangi bir sosyal kurumda çalışan bir vatandaşın hak, menfaat ve hürriyeti eşittir.

Atatürk'ün bu sözünden hareketle yeni Türk devletinin ekonomik kalkınma politikası ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Yabancı yatırımları özendirdiği
- B) Yerli sermayeyi ön plana çıkardığı
- C) Toplumun tüm kesimlerini kucakladığı
- D) Toprağa dayalı bir sistemi benimsediği

17. Tevhid-i Tedrisat Kanunu gereğince yabancı okullarda uyulması gereken kuralları içeren 26 Eylül 1925 tarihli genelgede şu hükümler yer almıştır:

- Yabancı okullarda mabetler dışındaki mekânlarda bulunan dinî semboller kaldırılacaktır.
- Türkçe, Türk tarih ve coğrafyası ile yurt bilgisi derslerinin Türkçe olarak Türk öğretmenler tarafından okutulması zorunluluğu getirilecektir.

Buna göre yabancı okullarla ilgili,

- I. Laik eğitim anlayışı doğrultusunda hareket edilmiştir.
- II. Türk millî kültürünün korunması amaçlanmıştır.
- III. Devlet denetimi artırılmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

18. Osmanlı Devleti'nde gerek devlet yönetiminde gerek sosyal hayatın düzenlenmesinde şeri ve örfi hukuk kuralları geçerli olmuştu. Cumhuriyet Dönemi'ne gelindiğinde ise devletin millî egemenlik temelinde ve millî bir yönetim anlayışı ile yapılandırılması yeni bir hukuk sistemini gerektirmişti. Batılılaşmak için şeri ve örfi hukuk yerine akli ve bilimsel düşüncüyü esas alan çağdaş hukuk kurallarının benimsenmesi hedeflenmişti. Gelişmiş dünya milletleri arasında yer almak için Cumhuriyet Dönemi'nde hukuk sisteminde önemli yenilikler yapılmıştı.

Bu bilgilere göre hukuk sisteminde yapılan yeniliklerde;

- I. laiklik,
- II. inkılapçılık,
- III. devletçilik,
- IV. cumhuriyetçilik

ilkelerinden hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) I ve III B) II ve IV C) I, II ve IV D) II, III ve IV

19. İzmir İktisat Kongresi'nde, İktisat Bakanı Mahmut Esad Bozkurt "Yeni Türkiye'nin iktisadı, bugün dünyada uygulanan ekonomik sistem ve politikalardan hiçbirinin benzeri olamaz. Ülkemiz, iktisadi anlam ve ihtiyacına ve iktisat tarihimizin ruhuna uygun, başlı başına bir iktisat politikası izlemek zorunluluğundadır. Yeni Türkiye karma bir ekonomik sistemi takip etmelidir. İktisadi girişimleri kısmen devlet ve kısmen kişiler, üzerlerine almalıdırlar." demiştir.

Buna göre,

- I. Türkiye'nin koşullarına uygun bir ekonomik politika takip edilecektir.
- II. Devlet iktisadi alanda görev ve sorumluluk yüklenecektir.
- III. Tüm ekonomik girişimler devlet eliyle gerçekleştirilecektir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III

20.

	Yasama	Yürütme	Yargı
1921 Anayasası	Büyük Millet Meclisi	Büyük Millet Meclisi Hükûmeti	Büyük Millet Meclisi
1924 Anayasası	Türkiye Büyük Millet Meclisi	Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Bakanlar Kurulu	Bağımsız Mahkemeler

Tabloya göre 1921 ve 1924 Anayasaları,

- I. Hükûmet sistemi
- II. Kanunları yapan kurum
- III. Yönetim gücünü oluşturan birimler

özellikleri yönünden hangilerinde farklılık göstermektedir?

- A) Yalnız I B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

21. Fransa'da yayımlanan "Le Journal" gazetesi Türkiye'de kadınlara seçme ve seçilme hakkının tanınmasını şu şekilde değerlendirmiştir:

"Yeni Türkiye yöneticileri çok parlak bir eser ortaya koyacaktır. Memlekete, büyük geçmişine layık bir istikbal temin etmek istiyorlar. Her şeyden evvel ulusal karar ve isteklerin canlandırılması ile işe başladılar. Bu işte anaların büyük rolleri vardır ve Mecliste yer almış bulunuyorlar."

Fransız gazetesinin bu haberinden,

- I. Yapılan inkılap millî iradenin bir sonucudur.
- II. Kadınların siyasi yaşamdaki etkinlikleri artmıştır.
- III. Türk kadınına verilen hakların uluslararası basında yansımaları olmuştur.
- IV. Türk kadını siyasi haklarını pek çok Avrupa ülkesindeki kadından daha önce elde etmiştir.

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I, II ve III B) I, II ve IV C) II, III ve IV D) I, II, III ve IV

22. Atatürk ilkelerinden biri olan devletçilik; o günün ihtiyaçlarından doğan, Türkiye'nin koşullarına uygun, Türk ulusunun yararını doğrudan ilgilendiren, iktisadi ve sosyal kalkınmayı öngören bir sistemdir. Ayrıca özel mülkiyete de yer veren, teşebbüs hürriyetini savunan ve kalkınmayı amaçlayan bir ekonomik modeldir.

Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisinin devletçilik ilkesi ile ilgili olduğu söylenemez?

- A) Ekonomik kalkınmayı hedeflemesi
- B) Özel sektöre yatırım fırsatı sunması
- C) Yabancı sermayeyi teşvik etmesi
- D) Toplumun ihtiyaçlarından ortaya çıkması

23. İsmet Paşa, Ankara'nın başkent yapılma nedenlerini şu sözlerle ifade etmiştir:

“...Bir defa Boğazlar askerî bakımdan tamamiyle açık, tamamiyle emniyetsiz. Bu vaziyetteyiz. Lozan Antlaşması'yla elde edebildiğimiz neticeler ve tarihî şartlar bizi endişeye sevk ediyor. Ayrıca Anadolu'nun ortasında bulunarak ve bir Anadolu Hükûmeti olarak yeni devleti çalıştırmak istiyoruz. Ankara'nın hükûmet merkezi olmasıyla ilgili önerenin meclisten geçirilmesi esaslı bir karardır. Yeni devletin politikasına, ideallerine yazılı bir yön veren, kesin, fiilî bir adımdır.”

Buna göre Ankara'nın başkent seçilmesinde;

- I. siyasi,
- II. ekonomik,
- III. jeopolitik

nedenlerden hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

24. 24 Temmuz 1923'te Lozan Barış Antlaşması'nı imzalayarak bağımsızlığını tüm dünyaya kabul ettiren yeni Türk Devleti, 13 Ekim 1923'te Ankara'yı başkent ilan etti. Artık, mevcut rejimin isminin de bütün açıklığı ile konularak, yeni devlet başkanının seçilmesi gerekiyordu. O güne kadar devlet başkanlığı görevi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı olarak fiilen Atatürk tarafından yürütülmüştü. 27 Ekim 1923'te Fethi (Okyar) Bey'in istifasının ardından hükûmetin kurulması ile ilgili sistem sorunu belirgin hâle geldi. Yeni hükûmetin kurulması ve yürütme işlerinin aksaması üzerine meclis hükûmeti sisteminden kabine sistemine geçilmesi kararlaştırıldı. Tüm bu gelişmeler sonucunda 29 Ekim 1923'te Cumhuriyet ilan edildi.

Bu bilgilere göre Cumhuriyet'in ilan edilme nedenleri arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Devlet başkanlığı sorununun yaşanması
- B) Rejimin adının henüz konulmamış olması
- C) Hükûmet bunalımının ortaya çıkması
- D) Başkent meselesinin krize dönüşmesi

25. Cumhuriyet'in ilk yıllarında trahom, verem, sıtma, frengi, çiçek, tifüs, veba ve kolera gibi bulaşıcı hastalıklar çok sayıda insanın ölümüne yol açmıştır. Bakanlık, bu hastalıklarla mücadele etmek için bazı tedbirler almıştır. Bu amaçla dispanserler, sanatoryumlar ve numune hastaneleri gibi kurumlar açılmıştır. Ayrıca bu hastalıklarla daha etkili mücadele edebilmek için seyyar tabiplikler kurulmuştur. Bu tabiplikler, köylerde bulaşıcı hastalıklara yakalanmış vatandaşları bulundukları yerde muayene ve tedavi etmişlerdir.

Verilen bilgiler değerlendirildiğinde aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılmaz?

- A) Bulaşıcı hastalıklar halk sağlığını tehdit etmiştir.
- B) Hastalıkların tedavisi için yeni kurumlar açılmıştır.
- C) Sağlık hizmetleri kırsal alanlara da ulaştırılmıştır.
- D) Sağlık bilgisi eğitim programlarına dâhil edilmiştir.

26. 17 Şubat 1923'te İzmir'de toplanan Türkiye İktisat Kongresi'nde alınan kararlardan bazıları şunlardır:

- Ham maddesi yurt içinden temin edilen sanayi dalları kurulmalıdır.
- El işçiliğinden ve küçük imalattan, büyük imalathanelere geçilmelidir.
- Devlet, özel sektör tarafından gerçekleştirilemeyen yatırımlara öncülük etmelidir.
- Yerli malı kullanılmalı ve israftan kaçınılmalıdır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin gerçekleştirilmeye çalışıldığı söylenemez?

- A) Yerli fabrikaların kurulmasını sağlamak
- B) Ham madde ithalatını teşvik etmek
- C) Dışa bağımlılığı ortadan kaldırmak
- D) Tasarruf bilincini geliştirmek

27.

“Biz, memleket halkı, kişi ve çeşitli sınıf mensuplarının birbirlerine yardımlarını aynı kıymet ve nitelikte görürüz. Hepsinin menfaatlerinin aynı derecede ve aynı eşitlik duygusu ile karşılanmasına çalışmak isteriz. Bu şeklin, milletin genel refahı, devlet bünyesinin sağlamlaştırılması için daha uygun olduğu kanaatindeyiz. Bizim düşüncemizde; çiftçi, çoban, amele, tüccar, sanatkâr, asker, doktor, kısacası herhangi bir sosyal müessesede çalışan bir vatandaşın hak, menfaat ve hürriyeti eşittir. Devlete, bu anlayış ile azami yardımcı olmak ve milletin güvenci ve iradesini yerinde sarf edebilmek, bizce, bizim anladığımız anlamda halk hükûmeti idaresi ile mümkün olur.”

Mustafa Kemal'in bu sözleriyle aşağıdakilerden hangisine vurgu yaptığı söylenemez?

- A) Millî egemenlik
- B) Birlik ve beraberlik
- C) Toplumsal dayanışma
- D) Tam bağımsızlık